

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan sivečer, izimaj nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr. če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši „Gledališka stolba“.

Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

V Ljubljani 15. oktobra.

Glasovanje v verifikacijski debati dalo je znanim reptilijem, ki dobivajo svoj oves iz dispozicijskih jasel, kakor „Presse“, „Fremdenblatt“, „Extrablatt“ itd., listom v prvi vrsti židovskim, sedaj pa nolens volens vladi služočim, že dolgo pričakovani povod, da izlivajo obili svoj žolc na Slovence, osobito pa na tiste slovenske poslance, ki so glasovali proti verifikaciji. Napadi teh in enakih oficijalnih in oficijoznih listov ne motijo nam duševnega ravnotežja, saj smo že dolgo vrsto let vajeni čitati v tacih časopisih psovanja in zasmehovanja Slovanov. To se tudi sedaj, za grofa Taaffe-a pomirljive vlade ni predrugačilo, temveč omenjeni listi so prej ko slej jednako strastni in besni.

Ni nas volja spuščati se v neplodno polemiko s teh listov semitsko nesramnostjo in zlobo, kajti kar oni hvalijo, je gotovo kvarno za nas, in kogar židovska svojat v zvezde kuje, navadno ne hodi po potih, našemu narodu koristnih.

Tudi je vsa stvar po razpravah v deželnem zboru jasna za vsacega, kdor je čital govore pro in contra in kdor vé, da so pomirljivemu pogajanju narodne stranke Nemci in nemškutarji poslednji trenutek, baš pred sejo, nasproti zabrusili porogljive besede: „Mi nečemo nikakega pogajanja, saj znamo, da nas morate verificirati.“ Trinajst (ominozno število) narodnih poslancev je potem glasovalo za potrditev, šest proti, štirje pa so ostavili zbornico.

Mi smo trdili in še danes trdimo, da je volitev bila nezakonita, da bi se bila morala ovreči. V tem preverjenji nas neso omajali niti govorniki, ki so se navduševali za verifikacijo, niti članek z dvomnim napisom „Pro domo“, ki se je zaporedoma objavljaval v slovenskih in nemških listih. Marsikaj bi se dalo ugovarjati proti omenjenemu članku, razrušila bi se lahko z malim naporom vsa

dijalektično sezidana zgradba, a molčali smo, videč, da je večina narodne stranke zapalila pipo miru in v nadi, da bode ta večina zapustila strmino, po kateri se navzdol pomika, da se bode vse zasuknilo na bolje. A ta naša nada bila je prazna, večina narodne stranke leze še vedno in dosledno po strmini navzdol in neke vrste listi dan na dan neté pod krinko „spravljivosti“ mej narodno stranko navstali razpor in napadajo poslance, ki neso hoteli biti toli upogljivi, da bi bili glasovali za nezakonite volitve.

V tej zadevi skazala se je posebno današnja uradna „Laibacher Zeitung“. V uvodnem članku, v katerem odgovarja „Ljubljanskemu buteljnu“, zdela se jej je prilika ugodna, napadati člane narodne manjine, pisoč o njih, da se iz preteklosti ničesar naučili neso, da samo na to mislijo, da občinstvu na galeriji nudijo vsekdar kaj pikantnega, da skozi okno vungovore, in tako dalje z jednako ljubeznivostjo.

Mislimo, da je za uradni list najmanj umestno, deželnim poslancem podtikati kaj jednacega in govoriti tako nedostojno o njih. Je-li to plod „spravljivosti“ in „pomirljivosti“, ki se tako često naglašata? Mi vsaj imamo drugačne pojme o teh lastnostih. Saj smo spravljivost kazali skozi dolgih šest let, ko so naši poslanci tako rekoč kontumacirani sedeli v deželni zbornici in se nihč niti v nižjih niti v višjih krogih ni zmenil za nas. In nesta le vsled narodne „spravljivosti“ Dežman in Schrey prišla na svoja sedeža in nemškutar Urbas v terno za najboljšo deželno službo? Ni li to prava evangeljska spravljivost?

A te blagodejne lastnosti ni nikdar dovolj, kajti kakor mi razumevamo konec citiranega uvodnega članka v uradnem listu, polaga se našim poslancem celo na srce, da bi glasovali za znanih 500 gld. zaneobligatni pouk nemškega jezika na ljudskih šolah.

Glede tega zadnjega slučaja donese nam še tekoči teden gotovost in potem bomo znali, je li to zares „spravljivost“, ali pa jej bode treba v slovarji poiskati družega imena.

Deželni zbor kranjski.

(IX. seja dne 9. oktobra 1883.)

(Konec.)

Poslanec Šuklje, podpiraje prošnjo in nasvet gospodarskega odseka, pravi, da je za to cesto okraj storil svojo dolžnost, dežela tudi, zdaj je nalog države, da nadaljuje. Gospod Pfeifer je jako dobro naglašal, da država ima že z ozirom na Kostanjeviško graščino nalog vzdrževati to cesto. V nekaterih kronovinah je storila država zadnja leta jako mnogo za promet, za Kranjsko pa skoro ničesa, dasi Kranjci ravno tako plačujejo davek v gotovini in krvi. Govornik izraža trdno upanje, da, ko se dozida Predarlška železnica, se bode tudi na kranjsko deželo oziralo, ki je, kar se tiče prometa, jako na slabem.

Deželni predsednik baron Winkler obljubi, da bode vlada kolikor je le mogoče ustregla željam Krškega okraja v tej zadevi.

Pri glasovanju vzprejme se odsekov predlog jednoglasno.

Poslanec dr. Poklukar poroča v imenu gospodarskega odseka o prošnji posestnikov z Račne, Slivnice in Št. Jurija zarad uravnave potoka Šice. Poročevalec priporoča, naj deželni zbor sklene, da se izroči ta prošnja deželni vladi z gorkim priporočilom, da ista pridobi potrebne državne podpore, da se potok Šica uravna, da ne bode več preplaval polja teh občin.

Poslanec dr. vitez Bleiweis-Trsteniški podpira ta nasvet, kajti v kratkem času so bili poljski pridelki teh občin najjstkrat preplavljeni od potoka Šice. Velika Račna je bila v treh letih trikrat pod vodo. Treba je razširiti požiralnike itd., sicer bodo morali prebivalci izseliti se.

LISTEK.

Prečastitemu in milostljivemu knezu
Dr. ALOJZIJU MATIJI ZORNU,

nadškofu geriškemu in metropolitu

slovesnem vmeščeni

dne 14. oktobra 1883.

Pozdravljen nam bodi, oj viši Pastir!
Pozdravljen v imenu Gospoda;
Prinesel si čredi tolažbo in mir,
Veseli smo Tvoj'ga prihoda.

V imenu Gospoda nastopil si pot,
Napočil je dan radovanja:
Pastirjev zbor poje, obojni naród,
Očetu v sprevedu se vklanja.

Zvonovi zvonijo, brenčijo lepó,
„Te Deum“ se kvišku odmeva;
Prebrana so pisma uradna glasno,
Postavna je Tvoja zadeva.

Alojzij, le vzdigni se le na prestol,
Oglejskih Očakov dednino!
Odtod se podajaj v goro in dol,
Objemat si drago družino.

Vijolica, lilija v venci cvetic,
Ki venča Ti srce in čelo,
Naj kažeta čredi vseh Tvojih ovčic
Pot gori — v obljubljeno selo.

Res, z mitro na glavi korakov je lom
Po stezi, ki jako je strma;
A kaj bi se tresel trpeti za dom,
Poslan'c iz „gorečega grma“.*)

Leskečih goriških glej biserov trak,
Ki krije ga ranjih odeja;
Naj venča Ti pal'co, podžiga korak
Od Karola lesk do Andreja.**)

Da, suka naj pal'co, otira Ti znoj
Na križu presveta postava;
Enako mučencem na skali Ti stoj,
Nikdar se ne gani od prava.

Pastir Ti poklanja srce in glavó,
V Tvoje roke se izročá;
Povdarja Ti čreda udanost srčnó,
Takisto palača kot kočá.

Tvoj mili, prijazni in zorni obraz
Privéde naj dneve nam sreče;
Ti blagoslov kliči nad mesto in vas,
Izprosi nam srce plamteče.

Poškropi nas Oče — iz gor in dolin
Vse škropi nas z roso krepčavno:
Po Tebi zdihaval bo dober spomin,
Ko stol boš zapustil že davno.

O sveta patrona: Hilarij, Tac'jan,***)
Pod ščit nam Očeta vzemita!
Da se mu naraseta blagor in dan,
Vošilo nam blagoslovita:

Od Soče v Inavo zdravica buči,
Do morja se krepko razleta:
Alojzij Matija naj srečno živi
Na mnoga in mnoga nam leta!

Josip Furlani.

*) Enod. poglav. III.

**) I. Nadškof in knezi goriški:
1762—74 Karol Mih. grof Attems,
1774—84 Rudolf Jos. grof Edling.

II. Škofji goriški in gradiščanski:
1788—1816 Franc Filip grof Inzaghi,
1819—30 Jožef Walland.

III. Nadškof:
1830—34 Jožef Walland (idem qui supra),
1835—54 Franc Ks. Lušin, knez,
1855—83 Andrej Gollmayr.

***) Patrona velike cerkve in Goriškega mesta.

Poslanec Robič toplo podpira nasvet odsekov. Saj si država sama sebi koristi, ako tem prebivalcem pomaga, kajti potem bode dobivala od njih davek in ne bo jej treba stroškov za vedno preiskavo ponavljajočih se nesreč. Vlada kaj lahko pomaga, ako uzroke nezgod preiskati da.

Predlog odseka se soglasno vzprejme.

Poslanec Detela poroča v imenu finančnega odseka o proračunu zaklada prisilne delalnice in navetuje:

Proračun zaklada prisilne delalnice za leto 1884. se potrdi s potrebščino

v znesku 57083 gld. 50 kr.
in zakladi 50546 " — "

tedaj s primanjkljajem 6537 gld. 50 kr.,
kateri se ima poplačati iz deželnega zaklada.

Proračun se brez razgovora odobri.

Prošnja učiteljev Postojinskega, Bistriškega in Senožeškega okraja za primerne draginske doklade se zaradi mnogih stroškov za normalno-šolski zaklad ne more uslišati.

Prošnja občine Jesenice za podporo za zidanje šolskega poslopja se ne usliši, ker je ta občina že dobila podporo.

Prošnja občine Velike Poljane za podporo za zidanje šolskega poslopja se bode rešila po deželnem odboru, ko se predloži stavbeni načrt. Občini Dobilče pa se dovoli za zidanje šole 500 gld. podpore. Potem se seja sklene.

Slavnostni govor

pri slavljenji sedemdesetletnice
doktorja Frana viteza Miklošiča.

Govoril Božidar Raič v Ljutomeru dne 2. septembra 1883.
(Dalje.)

Temu povse pritrjuje Niemayer ter pristavlja: „Za niže društvene stanove, takisto za večino ženskega spola, zadostuje praviloma popolnem materinski jezik tako, da v nižih narodnih učilnicah niti govora ne bi imelo biti o tujih jezikih.“ Schrader omenja, ka jezikovni pouk v narodnej učilnici je samo materinski jezik! Zato zahteva tudi dr. Dittes in novejši detovodi od narodne učilnice samo pouk v materinščini. Dr. Karol Schmidt resni, ka je vsevsema zavržljivo otroka, predno si je živo prisvojil materinščino, tuji jezik učiti, in ka je povse krivo, ako bi se dete z materinščino vzporedno naj tudi učilo tuj jezik. Herder opazuje: „Ako je jezik glasilo naših dušnih zmožnostij, sredstvo naše notranje naobrazbe in vzgoje, tako ne moremo inace nego-li v jeziku našega naroda in dezele vzgajani biti.“ Tukaj še, glede na vladne razmere proti raznim narodnostim v našej cesarjevini, navajam besede Herderove iz njegovega pogovora po smrti cesarja Jožefa II., kder med drugim pripoveda, ka so načrti velikega cesarja morali se razbiti, ker je jezike svojih narodov hotel potlačiti, ker „kakor Bog vse jezike na svetu dopušča, tako bi tudi naj vladar raz-

lične jezike svojih narodov ne samo dopuščal, nego tudi častil.“

Modri ukoslovci in detovodi pritrjuje temu, kar mi na naš prosep zahtevamo, in kar imajo vsi drugi pametni in naobraženi narodi: da so osnovne šole čisto narodne.

Miklošiča slavijo jegova dela, med katerimi je prve veličine in največe vednostne cene „Primerja-joča slovnica slovanskih jezikov“ na podlogi staroslovenščine; deli se v glasoslovje, besedotvorje, oblikoslovje in skladnjo; kder se pojasnjuje ne samo jezik, nego tudi stara zgodovina, narodopis in slovanska naobrazba. S tem delom postavljena je naučna podstava slovanskim jezikom, v čijih živi ustroj je Miklošič najgloblje gledal, — v to delavnico čudovito stvarjajočega jezika. Zbravši besedno blago iz vseh dosle znanih spomenikov sestavil je „Slovar staroslovensko-grško-latinski“ ozirajoči se na vsa slovanska narečja, sanskrit . . . Tu se podaje besedni zaklad staroslovenskega jezika v dozda še ne doseženej dovršenosti; to delo je velikanski spomenik Miklošičeve neopešane delavnosti, neprenehane marljivosti in obsežne učenosti. Ne glede na mnoge prejšnje in kasnejše spise, razprave in na učena izdanja mnogih staroslovenskih spomenikov, povzdignil se je Miklošič na vrhunec jezikoslovne in jezikoznanske vednosti in dnes lešči se kakor kresno solnce med drugimi strokovnjaki.

Množine jegovih duševnih pridelkov sezajočih v slovansko jezikoslovje ne navajam ovde, ker jih odbrana vrednost zanima učenjake v strogem pomenu.
(Dalje prih.)

Politični razgled. Notranje dezele.

V Ljubljani 15 oktobra.

Gališki deželni zbor se bode na željo poljskih vodij odgodil do prihodnje spomladi. Grof Taaffe je baje v to že privolil. Ker je pa to prvi tak slučaj, se bode stvar uredila v ministerskem sovetu pod predsedstvom cesarjevim. Ta sovet se vrši danes ter se bode odlok telegrafoma priobčil gališkemu namestniku Zaleskemu.

Hrvatski kraljevi komisar baron Ramberg je v sporazumu s finančnim ministrom Szaparyjem ukrenil odposlati po jedno komisijo v Zagorje in Krajino, da preiskujeta upravo davčnih uradov, ter da z ozirom na dobljene podatke ob svojem času poročati, koliko bi se dalo davkov odpisati in kako eventualno preustrojiti upravo.

Zmerna opozicija **ogerskega** državnega zbora se ni udeležila volitev v delegacije, ker so jej bili odmerjeni samo trije, namesto doslej običajnih štirih sedežev. — Zgornja zbornica pričela je v petek obravnavanje Tiszinega predloga o hrvatskem vprašanji, izvolivši odsek trojice v predposvetovanje in poročanje. Takoj v soboto se je odbržala druga seja, v kateri se je ta zadeva dogonala z vzprejemom Tiszinega ukrepa. Resne opozicije v zgornji zbornici ni bilo, samo baron Bela Liphthay je označeval stališče zedinjene opozicije. — V državnej zbornici se je bilo na predlog

Tisze sklenilo, da se bode z ozirom na predstoječe delegacije odbržala samo še jedna seja, potem pa se zbornica odgodila do 17. novembra. Ta seja je bila v soboto, v kateri je minister-prvomestnik Tisza predložil računске sklepe za l. 1882., na nje ozirajoče se pripomnje državnega računskega dvora in slednjega poročilo o računih s Hrvatsko za l. 1881. Finančni minister grof Szapary je predložil budget za l. 1884. s potrebščino 329.200.230 gld. in dohodki 308.864.180 gld.; torej znaša deficit 20.336.050 gld. Gorenja zbornica je sporočila, da je vzprejela predlog Tisze o hrvaškem vprašanji. S tem je torej vprašanje o grbih parlamentarno dognano in vsaki čas se ima vršiti snemanje dvojezičnih grbov raz hrvatske finančne urade, ter obešanje nemih.

Vnanje države.

Srbski minister vnanjih stvari Bogičević podal so je na Dunaj, da se ondu oprostijo svojih poslaniških poslov. V radikalnih krogih se pričakuje, da bosta nenamena ministerska sedeža za pouk in narodno gospodarstvo, ako se posreči sporazum z vlado, oddana njihovima privržencema profesorju Nikolajeviću in inženirju Spasiću. — Pri dvornem obedu na čast novim ministrom napijal je minister prvosednik Kristić kralju ter ob tej priliki izjavil, da se da naloga kabinetova izraziti s kratkimi besedami: „Služba kraljeva“. — V Belemgradu zboruje škofovska sinoda pod predsedstvom metropolita Theodozija, katera se bavi s tekočimi zadevami. — Urednik šaljivega lista Brka obsojen je na šest mesecev zapora; bil je ujet, a je ušel mej transportom iz državne ječe Požarevške v Bazias.

Po predlogu **bolgarskega** finančnega ministra Stojlova je sobranje odredilo amnestijo za vse politične zločine in prestopke, ki so se dogodili do zopetnega obveljavanja ustave. — Namestu razpuščenega žandarskega kora osnoval se je konjski polk 900 mož. — Iz vzhodne Rumelije se je napovedala znatna izselitev krščanskih Bolgarov v kneževino. Ministru Cankovu prihaja od ondot mnogo zahvalnic zaradi novouvedene ustave. — Karavelov in Slavejkov sta bila sklicala shod, v katerem se je sklenilo po vsej deželi prirejati tabore, kateri naj bi kneza prosili za razpust sedanjega „nezakonitega“ sobranja ter za razveljavanje njegovih ukrepov. Ustanovila se je bila za to posebna organizacija ter kot skrajni termin določil 7. dan oktobra; ker se pa o teh taborih ne čuje ničesar, je ta namisel skoro gotovo ponesrečila.

Grški kralj in kraljica mudita se na Dunaji, kjer so jih vzprejeli prav s kraljevsko častjo. Cesar je podelil kralju Georgu imateljstvo 99. pešpolka. — Grof Kalnoky je baje kralju grškemu zatrjeval, da namerava avstrijska politika z ozirom na Grško, podunavske kraljevine, Črnogoro in Balkanske države le utrditi prijateljstvo z vzhodnimi sosedi Avstrije ter razvoj avstrijske trgovine.

Dopisi.

Z Dunaja 10. oktobra. [Izv. dop.] S silno boleštjo pretresel je nepričakovani dogodek v kranjskem deželnem zboru vsacega pravega domoljuba slovenskega. Če bodo novopečeni vitezi, križelovci in vladni kimovci imeli prevago v odločilnih trenutkih narodnega našega boja, potem je slovenski

O slovenskeje stenografiji.

(Spisal Anton Zupan.)

(Dalje.)

Iz te napačno izbrane abecede pa ne izvira samo nedoločnost simboličnega označevanja samoglasnikov, nego tudi omahljivost, ali prav za prav popoln nered stapljanja soglasnikov. Bezenšek neposrednje staplja soglasnike kljub vmesnemu samoglasniku, če sole za tako stapljanje znaki sposobni; nasproti pa posrednje s spono, ki je namestnik samoglasnika, če ga tudi ni mej soglasniki. Čestokrat pa ravna s soglasnimi skupinami, kakor Aleksander z Gordonovim ozlom; meni nič tebi nič izpusti popolnem slišljive soglasnike take skupine, bođi si spreduik, srednik ali končnik. Bezenšek piše „Mohmad“ mesto „Mohamed“, „hmat“ mesto „hamet“ itd., nasproti pa „fanet“ mesto „fant“, „služeba“ mesto „služba“, „gradeba“ mesto „gradba“, „bura“ mesto „burja“, „more“ mesto „morje“ itd.

Sploh se Bezenšek ne more držati pravil slovenske slovnice in vender bi morala stenografija biti natančna slika slovenščine („ein Bild

der Sprache“ pravijo Nemci). Ta njena lastnost, biti zrcalo slovenskeje besedi, je važnejša mimo njene kratkoče. Vedni ozir na vzajemnost mej mišljeno ali govornjeno besedo in njeno vidno obliko na papirji itak dovodi do kratkoče pisave; kdor si pa to a priori nastavi za svojo nalogo, bo morebiti s pretiranimi sredstvi dospel do svojega smotra, nikdar pa do pravilnosti.

Rekel sem, da Bezenšek ni možno ravnati se po slovniških pravilih; na pr. po njegovej pisavi se malokdaj more gibljivi „e“, kojega jezik v sklanji večjidel izpahuje, izpuščati, ker abeceda malokdaj dopušča neposrednje stapljanje dotičnih soglasnikov. Bezenšek piše „greneka“ mesto „grenka“, „krateka“ mesto „kratka“, „redeko“ mesto „redko“, „videno“ (das gesehene) mesto „vidno“ (das sichtbare) itd. On piše večjidel vprašavne zaimke mesto oziravnih, skoro vselej namenivnik mesto nedoločnika itd. In pisava naj se naziva popolna, ki niti točnosti historične ali obične ne doseza, mesto jo presegati.

Bezenšek piše dalje pravilno n. pr. „boju“, „o“ izrazi v „b“ z izbočenjem, „u“ v „j“ z nizkim položajem; a že obliko „bojuje“ ne more več pisati

pravilno, nego piše „bojue“, torej ne le nasprotno stenografičnim načelom, ampak celo nasprotno slovenščini, ki ne trpi dvoglasnikov, razen v sestavljenih besedah. Kako hoče pisati še daljšo obliko „bojujejo“, da bi imela slovensko lice, mi ni znano. V besedah „žaluje“, „miluje“, itd. mora celo „u“ in „e“ izrečno izpisati, ker „u“ simbolično izraziti ne more. Iz takih oblik gotovo ne veje duh slovenščine.

Prvi odstavek Simon Jenkove pesmi (že pesnikovo ime piše napačno: Simon Jeneko) „Slovenska povest“ se glasi po Bezenškovem stenogramu:

„Brideka žalost me prešine,
Kdo se sipomnem domovine,
Svemu svetu nepeznane
Od nikog sipoštvene.“

Da je izpustil v besedi „svetu“ samoglasnik „u“ se ne sme smatrati za nepravilnost, ker je v tej pesmi že rabil besedokrajšanje; sicer bi pa pravilno jo itak ne mogel pisati. Bezenšek je rekel v svojem programu, da bo njegova sistema tako osnovana, da bode Slovenec slovenski, Hrvat hrvatski, Srb srbski čital; pa stenogram omenjene pesmi

program kmalu pri kraju, potem je ves ljuti boj prvih narodnih borilcev za čast, slavo, napredek slovenskega naroda izvojevan!

Ne! Izvojevan še ni. Še se bori peščica slovenskih veljakov; skrčil se je sicer broj naših vodij, a za njimi stoji ves slovenski narod. To bode pokazala bodočnost, v kateri bode masa slovenskega naroda pokazala, da ne mara narodnih popustljivcev.

Tukajšnji židovski listi so seveda prav zadovoljni z doslednostjo (?) večine kranjskega dež. zbora. Oni se kar vesele nad porušeno disciplino narodnih naših vodij. Tako piše n. pr. „Presse“: Mit der Herrlichkeit der slovenischen Ultras geht es rasch zu Ende. Das Trifolium Vošnjak, Svetec, Zarnik hat gestern eine neuerliche Niederlage erlitten. . . .“ — Česki listi so kariznenadeni nad vedenjem narodne večine kranjskega dež. zbora. „Narodni listy“ na tanko poročajo, kako je bil Šukljejev govor zavrnjen od galerije. Govoril sem o tej zadevi z urednikom največjega avstrijskega lista. Urednik je Nemeč ter težnjam Slovencev prijazen. In on je rekel: „Ich wünsche, dass dieses Ereigniss für die Slovenen keine weiteren Folgen habe. Ich habe jedoch die feste Überzeugung, dass die Slovenen von den Deutschen Krains für diese That keinen Dank ernten werden“. Pred nekoliko dnevi sedeli smo pri obedu s čestitljivim kranjskim župnikom. On je rekel: Če se sklene kompromis, bom pri prihodnjih volitvah mirno, brez jeze doma sedel in zaradi agitacij si nikdar več ne nakopaval sovraštva. Izrekel je silno hudo sodbo o onih možeh, ki so za kompromis! In na Dunaji živeti Slovenci?! Da bi vi one čuli govoriti! Zlasti naši vseučiliščniki so kar razjarjeni. (Ostale stavke morali smo izpustiti, ker so bili preostri. Uredn.) X.

Z Goriškega 12. okt. [Izv. dop.] Kranjci, živeti na Goriškem, brali in poslušali smo tudi tukaj novine, strmeč na izidom sobotnega glasovanja v kranjskem deželni zboru, osupnjeni smo bili nad govori, govorenimi od narodnjakov. — Kaj se v malo dnevih ni zgodilo! Kdo je, prečitavši prvo tiskano, soglasno potrjeno poročilo verifikacijskega odseka (če ne jedino veljavnega) pričakoval ta preobrat? — Ali je morda prišla kukavica ter položila svoje jajce na gorko mesto? Ali se je povrnil duh poznatega Ceneta iz Švicarske, duh nedavnih zborovanj v ravno tistem zboru? Kdo ve, na prihodnost se vse naklada, ta še le nam bode razjasnila mnogo težkih jej nalog. — Vsekako čudno ter prav nič junaško pa je obnašanje nekotih novih barantačev; neumljivo je, da grofovsko pismo toliko premore; od strahu pred tem so najedenkrat veljavni postali vsi poprej soglasno neveljavni proglašeni glasovi. V istini elastičen, bolj ko vsaka tvarina mora biti značaj moža, ki more kaj tacega dejanski pokazati. Da, da! Morda pride pa še kaj, saj se že pojavljajo glasovi o premembi volilnega reda, tako, da bi človek kmalu rajši imel tega, ki je zdaj.

dokaže, da se ne čita niti slovenski, niti hrvaški, niti srbski. Kako bi to tudi moglo biti mogoče? Kako hoče li Bezenšek obraziti n. pr. slovenski glagol „molčati“, da bi ga Hrvat čital „mučati“? Ina li slovenski zlog „ol“ isto zaznambo, kakor hrvaški samoglasnik „u“? Ali kako naj bi se pisal hrvaški izraz „rieč“, da bi ga Slovenec čital „beseda“? Usojam si trditi, da niti dva jezika ne moreta imeti jednake stenografije, če nemata jednake slovnice. Čim bolj se razlikujeta jezika, tem bolj se morate razlikovati dotični sistemi.

Ugovarjalo se mi bode morebiti, da vsak jezik obstoji iz posamičnih glasov, ki se družijo v celote (besede) in te celote zopet v pomenljive stavke. Če bi se torej nastavila pazigrafična abeceda za vse človeške glasove, bi se vsi jeziki mogli pisati z jedno abecedo, akoravno bi noben jezik vseh znakov ne potreboval; zakaj bi se torej ne mogla jedna stenografična sistema rabiti za vse jezike? To je istina, in izumljenje take pazigrafične abecede bi ne prizadelo mnogo posla, ker se po večjem v vseh jezikih isti glasovi nahajajo. Ta ugovor moram odločno zavračati; obveljal bi le tedaj, ko bi imela

Saj je že zadnja „Edinost“ v uredniškem svojem predalu nekako proroško tolažila, zagovarjaje ta čin kranjskih poslancev, in tri dni potem šepavo dosti skuša jednako zagovarjati tudi „Slovenec“. — Zakaj torej se je moral Dežman-Schrey potrditi?

Strmite: ako bi bila ta dva vržena raz poslaniške stole, tedaj bi bil nastal občni polom, vsi stebri zdanje vlade in njena sistema, na čelu jej grof Taaffe, šli bi rakom zvižgat, gosp. deželni predsednik sam, imajoč baje v žepu že jednak dekret, kot ga je rabil nedavno namestnik dalmatinski za ondotni zbor, bil bi imel le še toliko časa, da bi bil kranjski zbor razpustil, kajti brez Dežman-Schreya sedanja Avstrija ne more obstati.

Da se pa vse to zlo ni zgodilo, zato so mlajši, še bolj nedolžni, od opozicijskega duha še ne otrpneni poslanci deležni bili milosti ter pogledali v sicer zaprto svetišče prečudnih skrivnostij, in — kar je bilo včeraj črno, nepostavno, danes postalo jim je belo in pravično.

Čuli smo o najnovejši zmagi, Bog dal, da ne v nečast in škodo kranjskemu narodu; slovenski narod pa bode gotovo prebil tudi to, kajti najhujše je že bilo in danes ni mogoče več prekrstiti ga in presukati v kranjsko pleme.

Torej mislimo, da zdaj bode vsak Slovenec gorko prosil Boga za ohranitev gosp. Dežmana in Schreya, ker sicer pride — Auersperg III.

Z Dolenskega 11. oktobra [Izv. dop.] Neizrečeno je osupnila vsacega zavednega narodnjaka nesrečna vest, da je deželni zbor kranjski s pomočjo narodne večine dne 6. oktobra t. l. odobril volitvi dveh naj bolj zagrizenih sovražnikov millega nam naroda, da se je narodna večina v zboru, izvzemši šesterico vrlih mož, upognila nemčurskemu postavolomstvu in njegovej brezozirnosti, katera povsod in kadar more strastno nasprotuje narodnemu razvitku z vsemi postavnimi in nepostavnimi, poštenimi ali nepoštenimi sredstvi; da so se naši poslanci uklonili tistej besnej svojadi, katerej gre čez vse nje publa mogočnost in vladoželjnost, združena z hudobno željo, za zmiraj zatreti vsakatero narodno gibanje, in katerej so narodni blagor in najsvetejše narodne pravice ne le deveta briga, ampak za to na svetu, da se jih surovo z nogami tepta.

Da bodo naši poslanci nepostavno volitev največjih dveh rogoviležev in nemirnežev v deželi sankcionirali in se sokrivo storili nasprotnikove nepostavnosti in nemoralnosti v političnih stvarih, tega nikakor nismo mogli pričakovati gledé na stvarno temeljito in odločno 1. poročilo verifikacijskega odseka, katero je toliko na drobno dokazovalo nepostavne volilne čine nasprotne stranke. Nobeden pravicoljuben, za čast in blagor svojega naroda unet volilec, kateremu je resnost, možatost in odločnost v javnih rečeh v pošteno mu srce položena, ne bo zamogel pritrđiti neumevnemu sklepu, s katerim sta se ne le deželni zboru ohranila dva največja

stenografija isti nalog, ki ga ima zgodovinska pisava: nabrati v jedno vrsto posamične znake, liki jagode na molek. A svojstva in posebnosti jezika neso toliko zavisne od posamičnih glasov, nego mnogo več od njihovega združevanja in premenjavanja v različnih odnošajih; in ta način stapljanja, ta značaj jezika naj odseva v stenografični pisavi. Bezenškova sistema pa ni niti slovenska, niti hrvaška, nego popolnem nemška; na prvi mah spoznaš tujko z nemškim licem, nemškim značajem, ki nosi celo nemško obleko le s slovenskimi in hrvaškimi krpami.

Bezenšek se je prijel pri pisavi poluglasnega „e“ pred „r-om“ novejšega pravopisa, in ta „e“ izpušča. Ne bom se vtikal v jezikoslovne prepire, je li v tem slučaju „e“ ali „r“ samoglasnik; le toliko omenjam, da se poluglasni „e“ v brezglasnih končnicah (dober, veter, važen, itd.) še manj sliši, nego pred „r“, pa se vender ne izpušča; in, da se morejo samoglasniki tudi brez rabe jezika popolnem pravilno izgovarjati, da pa nobenega človeškega glasu izreka ne jemlje toliko jezika v rabo, kakor ravno „r“; tako, da ga marsikateri človek niti izgovoriti ne more. (Dalje prih.)

sovražnika narodne reči, ampak s katerim so si tudi oskrnili narodni poslanci neomadeževano svoje ime. Narod slovenski, gospodje, ne more vam biti hvaležen za ta čin, kajti zapustili ste ž njim pot resnice in pravice, s katero se ne strinjata z zvijačo in sleparijo pridobljena — zdaj od vas za pravilna spoznana — mandata; osramotili ste sami sebe, cel narod, kateri zahteva od vas odgovor in temeljito opravičenje. Pred kratkim ste slavili slavnega našega Jurčič-a, in tako hitro pozabili ste, gospodje, prekrasne njegove besede, katere naj bi bile vsacemu poslancu nepozabljivo gaslo v vseh narodnih rečeh: „Tvrđ bodi, neizproslen, mož jeklen. . .“ Ves blišč, kateri je obdajal marsikateriga poslanca simpatično osobo, izginil je na mah in žalovaje narod izpredi, da se je varal, ko je mislil, da ima značaj, neupogljive značaje na čelu, kateri bodo neustrašljivo moža postavili v narodnej borbi, in kateri bodo na vso moč pogumno in brezozirno delali na to, da se nasprotnikova toliko škodljiva, nepostavna in nenravna sila narodnemu napredku v prid razruši in uniči. Javna morala, postavnost in pravičnost pripognila se je — Dežmanu na korist — pod koleno oportunitete. Žal!

Zato pa podajamo narodni manjšini, krepki šestorici, koja je žalibog podlegla, presrečno čestitko, da je s toliko odločnostjo neomahljivo stala na temelji postave in pravice. Bog jo živi! Verus.

Domače stvari.

— (Presvetli cesar) podaril je po toči poškodovanim prebivalcem v Beki na Krasu (občina Dolinska) 400 gld.

— († J. S. Skrejšovsky), glavni urednik „Tribüne“, umrl je včeraj na Dunaji. Uzrok smrti in posamičnosti bolezni nam še neso znane, le to vemo, da je pred kratkim obolel za „ischias“. Pokojnik bil je sigurno izmej prvih slovanskih in sploh avstrijskih žurnalistov; izredno nadarjen, izobražen in energičen. Osnoval in vodil je cele vrsto časnikov, kakor „Politik“, „Epoche“, „Correspondenz“, „Tribüne“, „Parlamentär“. Več o njem prihodnjič.

— (Tržaški namestnik De Pretis) napravil je pretekli četrtak „eine Spritzfahrt“ proti Čičariji, kakor smo že poročali. Kakor se nam piše, zanimal se je zopet, kakor drugod, se li poučuje nemščina na jednorazrednicah in to v okrajih, kjer po zadnjem ljudskem popisovanju ni niti jednega Nemca. Čudna pedagogična načela so se ugnezdila v glavo te korifeje ustavakov! Kdo bode zameril odločnejim Slovincem, da hrepenimo znebiti se osrečevauja po tem možu? Nemščina mu je glavna skrb, nikdar pa še ni vprašal, koliko truda treba Čiču za skromen in grenek grizljaj polente. To bi bilo polje za ces. namestnika, namesto da na Kras nosi kamenje za most do Adrije.

— (Nevednost ali kali?) Tukajšen odvetnik uložil je pri c. kr. mestno delegiranej sodnji dve slovenski tožbi, ki bi se bili imeli uročiti strankama v Kostanjeviškem okraju. Namestu tega pa ste se ekspedirali v Kostajnico na Hrvatskem, od koder ste se ve da prišli nazaj z opombo, da sta zatoženca tam neznana. Tožbi morate se tedaj še jedenkrat uložiti; a kdo povrne tožitelju stroške za prvi tožbi?

— (Čitalnica Ljubljanska.) Kakor čujemo, nastopil bode pri besedi s plesom dne 28. t. m. po dolgem prestanku zopet „nov“ ženski zbor. Pri isti priliki koncertiral bode na Pražkem konservatoriji z odliko vzgojeni umetnik na goslih gosp. J. Videman, sedaj vodja tukajšnjega gledališkega orkestra in učitelj na „Glasbene Matice“ šoli. Sodelovali bodo tudi gospa Svetkova, g. vitez Janušowski in možki zbor. Beseda obeta torej postati odlična veselica, kateri bo posebno zanimanje dal še ples, ki bo sledil muzikalnemu programu.

— (Šišenska Čitalnica) napravi v nedeljo izlet na prijazno Šmarno goro. Pri sv. maši ob 10. uri pel bode mešani pevski zbor. Čast. gg. društvenike k udeležbi izleta na Šmarno goro uljudno vabi odbor.

— (K dr. Dominkuševej svečanosti) ki bode v 28. dan t. m. v Mariboru, pride iz Ptuj

mного čestilcev g. slavljenca, mej njimi 14 pevcev. Pri banketu bodo navzočne tudi dame.

— (Iz Šmarij pri Jelšah) se nam piše v 12. dan t. m.: Davno smo že poročali, da se bode pri nas v Šmariji ustanovila Čitalnica, ali zaspalo je zopet to podjetje. Pred več tedni so naši očetje zopet o tej reči ugibali in odločno sklenoli, da se ima Čitalnica ustanoviti kakor hitro mogoče. Le pravila še, in Čitalnica je gotova!

Telegram „Slovenskemu Narodu“:

Szegedin 15. oktobra. Po vzprejemu deputacij vozil se je cesar s kraljevim komisarjem Tiszo na strani in v spremstvu ministra Tisze, Orczi-ja, Mondela po mestu. Vožnja bila je zaradi hudega dežja le kratka. Potem bil je dvorni obed s 70 kuverti. Večerna predstava v gledališči bila je sijajna narodna svečanost. Po končanem prologu ovenčal se je kip cesarjev mej dolgotrajnimi navdušenimi klici, vse bilo je odkrito. Cesar zasledoval je predstavo „Zadnje ljubezen“ od Doczi-ja in živahno odobral. Predstavljalci vsi v krasnih magjarskih nošah. Pri posamičnih momentih navstali entuzijastični „eljen“-klici, kakeršnih še ni bilo nikdar čuti. Vsled čarobne razsvetljave in krasnih oprav je prizor v gledališči diven. Cesar ostal do konca, odšel mej navdušenimi klici množice, peljal se kratko po čarobno razsvetljenem mestu, podobnemu ognjenemu morju. Na mnogih palačah in hišah transparenti.

Tujci:

dne 14. oktobra.
Pri **Sionu**: Klein z Dunaja. — Vičić iz Gradca.
— Pflug z Ogerskega.
Pri **Maliči**: Kirchbaum z Dunaja. — Kokoschka iz Weixelburga.

Meteorološko poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Mokrina v mm.
13. okt.	7. zjutraj	737-35 mm.	+ 4·4°C	sl. zah.	megla	0-00 mm.
	2. pop.	737-82 mm.	+ 13·4°C	sl. vzh.	obl.	dežja.
	9. zvečer	739-73 mm.	+ 10·4°C	sl. vzh.	jas.	
14. okt.	7. zjutraj	740-61 mm.	+ 7·8°C	sl. vzh.	obl.	0-50 mm.
	2. pop.	739-58 mm.	+ 14·8°C	sl. svz.	obl.	dežja.
	9. zvečer	739-90 mm.	+ 11·0°C	sl. svz.	obl.	

Srednja temperatura obeh dnij je znašala + 9·4° in + 11·2°, oziroma za 2·5° in 0·6° pod normalom.

Dunajska borza

dne 15. oktobra t. l.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Papirna renta	78 gld.	45 kr
Srebrna renta	79	—
Zlata renta	99	20
5% marcna renta	92	90
Akcije narodne banke	839	—
Kreditne akcije	287	40
London	120	10
Srebro	—	—
Napol.	9	52 1/2
C. kr. cekini	5	70
Nemške marke	58	80
4% državne srečke iz l. 1854	250 gld.	119
Državne srečke iz l. 1864.	100 gld.	167
4% avstr. zlata renta, davka prosta	99	35
Ogrska zlata renta 6%	119	50
" " " " " "	87	30
" " " " " "	85	95
5% štajerske zemljišč. odvez. oblig.	104	—
Dunava reg. srečke 5%	100 gld.	114
Zemlj. obč. avstr. 4 1/2% zlati zast. listi	119	—
Prior. oblig. Elizabetine zapad. železnice	103	10
Prior. oblig. Ferdinandove sev. železnice	105	—

Kreditne srečke	100 gld.	168	75
Rudolfove srečke	10	19	50
Akcije anglo-avstr. banke	120	108	—
Tramway-društ. velj.	170 gld. a. v.	224	10

Tržne cene v Ljubljani

dne 13. oktobra t. l.

	gld.	kr.
Pšenica, hektoliter	8	12
Rež,	5	20
Ječmen	4	23
Oves,	2	76
Ajda,	4	87
Proso,	5	20
Koruza,	5	40
Leča	8	50
Grah	8	50
Fižol	10	—
Krompir, 100 kilogramov	2	68
Maslo, kilogram	—	96
Mast,	—	88
Špeh frišen	—	70
" povojen,	—	78
Surovo maslo,	—	85
Jajca, jedno	—	3
Mleko, liter	—	8
Goveje meso, kilogram	—	60
Telečje	—	60
Svinjsko	—	62
Koštrunovo	—	32
Kokoš	—	40
Golob	—	17
Seno, 100 kilogramov	1	96
Slama,	1	78
Drva trda, 4 kv. metre	6	60
" mehka, " "	4	40

Deželna Rogaška slatina.

Uspešni lek za želodčne bolezni. Naj prijetnejša hladilna pijača. V znanih originalnih in novih elegantnih Bordeaux-steklenicah po 1 in 1/2 litra. Dobiva se v vseh večjih prodajalnicah in restavracijah. **Glavna zaloga pri gg. bratih Mayer na Dunaji, Josipu Hoffmann-u v Budapešti, Ertl-u & Krepesch-u v Gradcu in pri vodstvu v Slatini.** (109—9)

Št. 13.716.

(663—1)

Ustanove.

Za 1883. leto ima magistrat sledeče ustanove podeliti:

1. Jan. Bernardinijevo v znesku 80 gld. 35 kr.
2. Jurij Thalmeinerjevo v znesku 86 gld. 26 kr.
3. Jos. Jak. Schillingovo v znesku 73 gld. 50 kr.
4. Jan. Jost. Weberjevo v znesku 82 gld. 52 kr.

Pravico do teh ustanov imajo hčere Ljubljanskih meščanov, katere s spričevali dokazujejo, da so meščanske, revne, poštenega obnašanja in da so se letos omožile.

5. Jan. Nikl. Kraškovičevo v znesku 75 gld. 60 kr., do katere ima ubožen kmet Št. Peterske fare pravico.

6. Jak. Ant. Fancojevo v znesku 71 gld. 40 kr., do katere ima pravico uboga poštena nevesta meščanskega ali nižjega stanu.

7. Jos. Feliks Sinovo v znesku 48 gld. 30 kr., do katere imata pravico dve najbolj revnih deklic.

8. Janez Krst. Kovačevo v znesku 151 gld. 20 kr., katera se ima razdeliti mej štiri v Ljubljani bivajoče revne očete ali udove matere, ki imajo po več otrok in uboštva neso sami krivi.

9. Ustanovo za posle od neimenovanega dobrotnika v znesku 50 gld 40 kr., katera se ima razdeliti mej štiri uboge posle, ki neso več za delo pa na dobrem glasu.

Prošnje za te ustanove naj se uložé s potrebnimi prilogami vred do **20. oktobra 1883.** pri magistratu.

Kdor hoče za več ustanov prositi, mora za vsako ustanovo posebno prošnjo uložiti.

Mestni magistrat v Ljubljani,

v 8. dan oktobra 1883.

Župan: Grasselli.

Slika pesnika S. Gregorčiča, kakeršna je bila v zadnji številki „Škrata“, dobiva se na fin in močen papir tiskana v „Narodnej tiskarni“ — Cena 20 kr., po pošti 25 kr.

NAJBOLJŠI
PAPIR ZA CIGARETE
JE
LE HOUBLON
Francosk fabrikat.
PRED PONAREJANJEM SE SVARI!!!

Pravi je ta papir za cigarete samo tedaj, če ima vsak list znamko LE HOUBLON in vsak karton nosi varstveno znamko in signaturo

Lawley & Henry
C. & H.
C. & H. FABRIKANT, PARIS

Marijinceljske kapljice za želodec,

neprezežno izvrstno zdravilo zoper vse bolezni v želodcu,

in neprezežno zoper neslast do jedi, slabi želodec, smrdečo sapo, napihnjenje, kislo podiranje, ščipanje, katar v želodcu, zgago, da se ne naraža persek in pšeno in slez, zoper zlatenico, gnjus in bljuvanje, da glava ne boli (če izvira bolečina iz želodca), zoper krč v želodcu, preobloženje želodca z jedjo ali pijačo, črve, zoper bolezni na vrani, jetrah in zoper zlato žilo.

Glavna zaloga:

Lekar C. Brady, Kremsier, Moravsko.

Jedna sklenica z navodilom, kako se rabi, stane

35 kr.

Prave ima samo: V Ljubljani: lekarna Gabriel Piccoli, na dunajске cesti; lekarna Josip Svoboda, na Preširnoveu trgu. V Novem mestu: lekarna Dom. Rizzoli; lekarna Josip Bergmann. V Postojni: Anton Leban. V Gorici: lekarna A. de Gironcoli. V Ajdovščini: lekarna Michael Guglielmo. V Celju: lekar J. Kupferschmied. V Kranju: lekar Drag. Šavnik. V Kamniku: lekar Josip Močnik. V Radovljici: lekar A. Roblek. V Sežani: lekar Ph. Ritschel. V Črnomlju: lekar Ivan Blažek. V Skofjeji Loki: lekar Karol Fabiani

Svaritev! Ker se v zadnjem času naš izdelek posnemlje in ponareja, zato prosimo, naj se kupuje samo v zgoraj navedenih zalogah in pazi naj se osobito na ta znamenja: Prave Marijinceljske kapljice za želodec morajo imeti v sklenico vtisnene besede: Echte Mariazeller Magentropfen — Brady & Dostal — Apotheker, sklenica mora biti zapečaten z našim originalnim pečatom, na navodilu za rabo in na zavitku, na katerem je podoba Marijinceljske matere božje, mora biti poleg te podobe utisneno sodnijsko spravljeno varstveno znamenje in zavoj mora biti zapečaten z našim varstvenim znamenjem. Izdelki podobnega ali istega imena, ki nemojajo teh znakov istinitosti, naj se zavrzajo kot ponarejeni in prosimo, naj se nam taki slučajji takoj naznajo, da bodo sodnijski kaznovani izdelovalci in prodajalci. (148—110)

Plznsko pivo.

Usojamo si s tem naznanjati, da se bode točarenje našega piva pričelo s 15. oktobrom t. l. ter pričakujemo z veseljem obilnih naročil.

Meščanska pivovarna v Plznu,
ustanovljena leta 1842.

Glavna zaloga v Gradcu pri F. SCHEDIWIY,
Annenstrasse 35.

(659—2)

(Ponatisk se ne honorira.)

Izdatelj in odgovorni urednik Makso Armič.

Lastnina in tisk „Narodne Tiskarne“.